

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยในบทนี้ ผู้วิจัยได้สรุปสาระของการวิจัย โดยแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. ในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. ในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ จำแนกตาม เพศ สาขาวิชาและอาชีพ
3. ศึกษาสถานภาพทางการเงินและข้อเสนอแนะของนักศึกษา กศ.บป. ที่จะให้วิทยาลัยช่วยเหลือด้านการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร เป็นนักศึกษา กศ.บป. หลักสูตรปริญญาตรี 2 ปี ในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ที่ลงทะเบียนเรียนมาแล้วอย่างน้อย 3 ภาคเรียน และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 มีนักศึกษา 3 สาขาวิชา 36 โปรแกรมวิชา รวมจำนวนทั้งสิ้น 15,000 คน ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างมาจำนวน 1,286 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

ซึ่งแบ่งเป็น

1 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรง ซึ่งประกอบด้วย ค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การศึกษา และค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา

2 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งประกอบด้วย ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และอาชีพ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สถานภาพและการแก้ปัญหาทางการเงิน รวมทั้งข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของนักศึกษา กศ.บป. 3 สาขาวิชา 36 โปรแกรมวิชา ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 1,131 คน พบว่า นักศึกษา กศ.บป. ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษมร้อยละ 27.8 อยู่ในสาขาวิชาการศึกษาร้อยละ 55.1 โปรแกรมการจัดการทั่วไปร้อยละ 19.4 เป็นเพศหญิงร้อยละ 61 มีอายุอยู่ในระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 38.2 จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงร้อยละ 41.3 เป็นโสดร้อยละ 68.4 สำหรับนักศึกษาที่แต่งงานแล้ว ส่วนมากจะยังไม่มียุติภพร้อยละ 72.2 แต่ที่มีบุตรแล้วส่วนใหญ่มักมีเพียงคนเดียวร้อยละ 10.5 และบุตรที่กำลังศึกษามีจำนวน 1-2 คน ร้อยละ 7.4 นักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่บ้านบิดามารดา ร้อยละ 34.5 และมีบ้านพักอยู่ใน เขตบางเขนมากที่สุดร้อยละ 20.5 ส่วนนักศึกษาที่พักอยู่ต่างจังหวัดส่วนใหญ่มักมีบ้านพักอยู่ในจังหวัดนนทบุรีร้อยละ

10.6 นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในโครงการนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการร้อยละ 43.9 และมีที่ทำงานตั้งอยู่ในเขตบางเขนมากที่สุดร้อยละ 18.9 นักศึกษาส่วนใหญ่นับเดินทางมาทำงานและมาสถานศึกษาโดยรถประจำทางหรือรถรับจ้างร้อยละ 78.9 นักศึกษามีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในระหว่าง 4-8 ปี ร้อยละ 37 มีรายได้ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ประมาณ 2,581-3,550 บาทมากที่สุดร้อยละ 25.4 อิทธิพลที่ทำให้นักศึกษาสนใจเข้ามาศึกษาในโครงการนี้ เพราะต้องการมีวุฒิเพิ่มขึ้นร้อยละ 39.3 และที่ทำงานอนุญาตให้มาเรียนเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม คิดโดยเฉลี่ยต่อปี จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และอาชีพ ได้ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรง นักศึกษาจำนวน 1,131 คน เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,609.72 บาท นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงสุด โดยเฉลี่ย 6,960.25 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาปรากฏว่า สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงสูงสุดเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,021.98 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพ แล้วพบว่า นักศึกษาประกอบอาชีพส่วนตัวเสียค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาโดยตรงสูงสุดเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,733.35 บาท นอกจากนี้แล้วยังพบว่า

ค่าลงทะเบียน นักศึกษาจำนวน 1,131 คน เสียค่าลงทะเบียนโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,620.57 บาท นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,637.06 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาพบว่า สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าลงทะเบียนสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,719.00 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าลงทะเบียนสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,625.79 บาท

ค่าอุปกรณ์การศึกษา นักศึกษาจำนวน 1,131 คน เสียค่าอุปกรณ์การศึกษาโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,902.67 บาท นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,066.58 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาเสียค่าอุปกรณ์การศึกษาสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,967.90 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า นักศึกษาที่ทำงานภาค

เอกชนเสียค่าอุปกรณ์การศึกษาสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,985.34 บาท

ค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา นักศึกษา
จำนวน 1,131 คน เสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา โดยเฉลี่ย
ต่อคนปีละ 1,086.46 บาท นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงสุด โดย
เฉลี่ยต่อคนปีละ 1,256.60 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาปรากฏว่านักศึกษา
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงสุด
โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,394.25 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า นักศึกษา
ที่ประกอบอาชีพส่วนตัวเสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงสุด โดย
เฉลี่ยต่อคนปีละ 1,277.41 บาท

2. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เพิ่มขึ้น นักศึกษา กศ.บป. จำนวน 1,131
คน เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เพิ่มขึ้นแตกต่างกันไปตามประเภทของค่าใช้จ่าย กล่าว
คือนักศึกษา 233 คน เสียค่าที่พักเพิ่มขึ้น นักศึกษา 717 คนเสียค่าอาหารเพิ่มขึ้น
นักศึกษา 1,058 คนเสียค่าพาหนะเพิ่มขึ้น นักศึกษา 341 คนเสียค่ากิจกรรม
พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น นักศึกษา 357 คนเสียค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้น
และเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาตามเพศ สาขาวิชา และอาชีพ
สรุปได้ว่า

ค่าที่พัก นักศึกษาจำนวน 233 คน เสียค่าที่พักเพิ่มขึ้นโดย
เฉลี่ยต่อคนปีละ 10,041.37 บาท เพศชายเสียค่าที่พักเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยเฉลี่ย
ต่อคนปีละ 10,295.00 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชา ปรากฏว่านักศึกษาสาขา
วิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าที่พักเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 11,100.00 บาท
และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ เสียค่าที่พักเพิ่ม
ขึ้นสูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 11,836.36 บาท

ค่าอาหาร นักศึกษาจำนวน 717 คน เสียค่าอาหารเพิ่ม
ขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,832.63 บาท เพศชายเสียค่าอาหารเพิ่มขึ้นสูงสุดโดย
เฉลี่ยต่อคนปีละ 7,507.50 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาปรากฏว่านักศึกษา
สาขาวิชาการศึกษาเสียค่าอาหารเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ย 7,054.57 บาท และ
ถ้าพิจารณาตามอาชีพพบว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าอาหารเพิ่มขึ้นสูงสุด
โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 8,521.69 บาท

ค่าพาหนะ นักศึกษาจำนวน 1,058 คน เสียค่าพาหนะ เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 4,403.75 บาท นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 4,963.45 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาเสียค่าพาหนะเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 4,468.33 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าพาหนะ เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,695.29 บาท

ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ นักศึกษาจำนวน 341 คน เสียค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,122.34 บาท นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,003.22 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,148.38 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,394.83 บาท

ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย นักศึกษาจำนวน 357 คน เสียค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,774.78 บาท นักศึกษาเพศหญิงเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,334.68 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์เสียค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,163.04 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,289.65 บาท

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้น นักศึกษา กศ.บป. จำนวน 1,131 คน เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มขึ้นแตกต่างกันไปตามประเภทของค่าใช้จ่าย ดังนี้

ค่ารักษาพยาบาล นักศึกษาจำนวน 74 คน เสียค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,733.40 บาท นักศึกษาเพศหญิงเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,979.49 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่า นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์เสียค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,970.66 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้ว

พบว่านักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัวเสียค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,977.14 บาท

ค่าของขวัญงานแต่งงาน ค่าทำบุญ ค่าช่วยเหลืองานศพ ฯลฯ นักศึกษาจำนวน 585 คน เสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,082.87 บาท นักศึกษาเพศหญิงเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,170.02 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษามีค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,175.62 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,150.00 บาท

ค่าจ้างคนเลี้ยงบุตร นักศึกษาจำนวน 63 คน เสียค่าจ้างคนเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,342.85 บาท นักศึกษาชายเสียค่าจ้างคนเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 9,327.27 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าจ้างคนเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,800.00 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าจ้างคนเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 8,666.66 บาท

ค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตร นักศึกษาจำนวน 66 คน เสียค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตรเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,181.81 บาท นักศึกษาหญิงเสียค่าจ้างครูสอนพิเศษเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,396.22 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตรเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 11,760.00 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้ว พบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตรเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,333.33 บาท

ค่าจ้างคนทำงานบ้าน นักศึกษาจำนวน 64 คน เสียค่าจ้างคนทำงานบ้านเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,061.25 บาท นักศึกษาหญิงเสียค่าจ้างคนทำงานบ้านเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,424.34 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ เสียค่าจ้างคนทำงานบ้านเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,447.05 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพ

แล้วพบว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าจ้างคนทำงานบ้านเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,560.00 บาท

ค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้า นักศึกษาจำนวน 143 คน เสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,140.30 บาท นักศึกษาหญิงเสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,627.56 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์เสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,268.42 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,830.76 บาท

ค่าไฟฟ้า นักศึกษาจำนวน 247 คน เสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,665.61 บาท นักศึกษาชายเสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,726.73 บาท ถ้าพิจารณาตามสาขาวิชา แล้วพบว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาเสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,784.52 บาท และถ้าพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,948.96 บาท

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. จำแนกตามเพศ สาขาวิชา และอาชีพ สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. จำแนกตามเพศ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาโดยตรง ค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าตำราและค่าเอกสารประกอบการเรียน ค่าวัสดุในการเรียน ค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการไปดูงานนอกสถานที่ และค่าบัตรสมาชิกห้องสมุด

ส่วนค่าทำรายงานและค่าถ่ายเอกสาร พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้โดยนักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวสูงกว่านักศึกษาหญิง

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าใช้จ่ายของนักศึกษา
กศ.บป. จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า

นักศึกษสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษา
เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงสูงกว่านักศึกษสาขาวิชาศิลปศาสตร์ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษสาขาวิชาการศึกษเสียค่าทำรายงานสูงกว่านัก
ศึกษสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าเสริมสร้างประสพ-
การณ์ทางการศึกษาสูงกว่านักศึกษสาขาวิชาศิลปศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

นักศึกษสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าไปดูลานนอกสถานที่
สูงกว่านักศึกษสาขาวิชาการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษสาขาวิชาการศึกษา เสียค่าไปร่วมประชุมสัมมนา
หรือฟังบรรยายอภิปรายต่าง ๆ สูงกว่านักศึกษสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษสาขาวิชาศิลปศาสตร์เสียค่าสมาชิกวารสารเกี่ยว
กับการศึกษาสูงกว่านักศึกษสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาการศึกษา อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าเรียนพิเศษสูงกว่า
นักศึกษสาขาวิชาการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าใช้จ่ายของนักศึกษา
กศ.บป. จำแนกตามอาชีพ

นักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัวเสียค่าเรียนพิเศษสูงกว่า
นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ เสียค่ากิจกรรมนักศึกษาสูง
กว่า นักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชนและนักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัวอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 สถานภาพและการแก้ปัญหาทางการเงินและข้อเสนอแนะของนักศึกษา กศ.บป. ที่จะให้วิทยาลัยช่วยเหลือด้านการเงิน พบว่า

นักศึกษาส่วนใหญ่มีเงินไม่พอใช้บางเดือนมากที่สุด ร้อยละ 41.1 รองลงมา มีเงินพอใช้ทุกเดือนร้อยละ 30.9

การแก้ปัญหาทางการเงินของนักศึกษา กศ.บป. ส่วนใหญ่จะขอยืมจากบิดามารดาหรือญาติมากที่สุด ร้อยละ 29.1 รองลงมาจะแก้ปัญหา โดยการยืมจากเพื่อน ร้อยละ 20.7 สำหรับข้อเสนอแนะทางการเงินของนักศึกษา ส่วนใหญ่จะให้ทางวิทยาลัยครูดัดค่างวดกิตร้อยละ 52.6 รองลงมาคือให้จัดการศึกษาให้ร้อยละ 11.8

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. ในสภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ปีการศึกษา 2532 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษา กศ.บป. พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจคือ

1.1 จากการศึกษา นักศึกษา กศ.บป. 1,131 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการร้อยละ 43.9 รองลงมาได้แก่นักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชนร้อยละ 33.9 นักศึกษาเหล่านี้ส่วนใหญ่อายุมากกว่า 26-30 ปี ร้อยละ 38.2 ซึ่งเป็นวัยหนุ่มสาวที่กระตือรือร้นและรักความก้าวหน้า ดังจะเห็นได้จากที่บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่มิได้ประกอบอาชีพระดับสูงและอนุปริญญาเท่านั้น จึงประสงค์ที่จะเพิ่มวุฒิ และหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของนักศึกษาที่ระบุว่าต้องการวุฒิเพิ่มเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 39.3 และการได้รับวุฒิก็จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นด้วย เพราะนักศึกษามีรายได้ประมาณ 2,851-3,550 บาท เป็นส่วนใหญ่อีกเช่นกัน

จากสถานภาพดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านักศึกษา กศ.บป. ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก เพราะมีเงินรายได้ค่อนข้างต่ำ ถ้าเป็นข้าราชการจะอยู่ในระดับ 2-3 (สร้างเครื่องมือในขณะที่ยังใช้บัญชีเงินเดือนบัญชี ก อยู่ ต่อ

มารัฐบาลได้ปรับเงินเดือนข้าราชการโดยใช้บัญชี ข เมื่อ 1 เมษายน 2533) หรือถ้าเป็นนักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชนก็จะ เป็นพนักงานขั้นต้น ซึ่งเป็นช่วงของวัยที่กำลังมีความกระตือรือร้น ต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงานดังกล่าวจึง เป็นเหตุให้นักศึกษาต้องแสวงหาความรู้ แต่จากข้อมูลพบว่านักศึกษาที่มาศึกษาใน โครงการนี้ที่ทำงานอนุญาตให้มาเรียนเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นแสดงว่านักศึกษา กศ.บป. ส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม ถึงแม้ที่ทำงานไม่ อนุญาตก็ยังไม่พยายามมาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของ โครงการนี้ที่กล่าวว่า เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรประจำ การให้สนองความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้บุคลากร เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ บุคลากรประจำการให้สูงขึ้น และเป็นการให้บริการทางการศึกษาแก่บุคลากร ประจำการในท้องถิ่นอย่างเสมอภาค (สายหยุด จาปาทอง, 2532 ข) ด้วยเหตุนี้ นักศึกษา กศ.บป. จึงได้เข้ามาศึกษาในโครงการนี้ เพื่อให้ตนเองมีความรู้สูงขึ้น และมีวุฒิสูงขึ้น อันจะเป็นไปบนเส้นทางไปสู่การมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้นตามไป ด้วย ถึงแม้ว่าในการมาเรียนจะต้องประสบกับปัญหาทางการทำงานและปัญหาใน เรื่อง เศรษฐกิจก็ตาม

2. ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายของนัก ศึกษาที่มีค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาโดยตรงและค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เพิ่มขึ้นมีประเด็นที่ น่าสนใจ ดังนี้

2.1 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรง ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่ นักศึกษาจ่ายให้สถาบัน ได้แก่ค่าลงทะเบียน และค่าใช้จ่ายที่นักศึกษามีได้จ่ายให้ กับสถาบัน ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การศึกษาและค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา จากการวิจัยพบว่านักศึกษาจำนวน 1,131 คน เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรง เฉลี่ยต่อคนปีละ 6,609.72 บาท และเมื่อจำแนกตาม เพศ สาขาวิชาและอาชีพ ปรากฏว่า

นักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และ นักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัว เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงสูงสุดเฉลี่ยต่อ คนปีละ 6,960.25 บาท 7,021.98 บาท และ 6,733.35 บาท ตามลำดับ

ทั้งนี้เนื่องจากค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงประกอบด้วยค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์ การณ์ศึกษาและค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา ดังนั้นสาเหตุที่นักศึกษาชาย เสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูง เพราะ จำนวนนักศึกษาชายทั้งหมด 441 คน นักศึกษาเลือก เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ร้อยละ 18.1 และเลือกเรียนสาขาวิชาการศึกษา ร้อย ละ 58.7 ซึ่งนักศึกษาทั้งสองสาขาวิชานี้รวมกันได้ร้อยละ 76.8 ที่เหลืออีกร้อยละ 23.2 จะเป็นนักศึกษาชายที่เรียนสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ส่วนนักศึกษาคณะทั้งหมด จำนวน 690 คนนั้นเลือกเรียนสาขาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 11.7 เรียนสาขา วิชาการศึกษา ร้อยละ 52.8 ทั้งสองสาขาวิชา นักศึกษาคณะรวมกันได้ร้อยละ 64.5 ที่เหลืออีกร้อยละ 35.5 จะเป็นนักศึกษาคณะที่เรียนสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ซึ่ง จากการวิจัยพบว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์จะเสียค่าลงทะเบียนสูงสุด รองลงมาได้แก่นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาการศึกษาและสาขาวิชาศิลปศาสตร์ คือ โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,719.00 บาท 3,674.00 บาท และ 3,479.00 บาท ตามลำดับ จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นักศึกษาชายเรียนสาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศึกษารวมกันมากกว่านักศึกษาคณะ ซึ่งนักศึกษาที่เรียน ทั้งสอง สาขาวิชานี้จะต้องจ่ายค่าลงทะเบียนสูงกว่า นักศึกษาคณะที่เรียนสาขาวิชาศิลปศาสตร์ จึงมีผลทำให้ นักศึกษาชายเสียค่าลงทะเบียนสูงกว่านักศึกษาคณะ ส่วนนักศึกษาที่ เรียนสาขาวิทยาศาสตร์นั้น เสียค่าลงทะเบียนสูง เพราะ นักศึกษาสาขาวิชานี้ เสีย ค่าลงทะเบียนและค่าใช้จ่าย เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูง นอก จากนี้แล้วในการเรียนนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีหน่วยกิตที่ต้องเรียน วิชาที่มีภาคปฏิบัติมากกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น นักศึกษาสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ โปรแกรมวิชาการอาหาร โปรแกรมวิชา ผ้าและเครื่องแต่งกาย เป็นต้น นักศึกษาโปรแกรมวิชาดังกล่าวนอกจากจะต้องเสีย ค่าลงทะเบียน และค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาแล้ว นักศึกษาเหล่านี้ ยังต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนที่นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ไม่ต้องจ่ายอีก ด้วยสาเหตุ ดังกล่าวนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จึงเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูง

สำหรับนักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัวเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้ สูงกว่านักศึกษาที่ประกอบอาชีพอื่น จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ประกอบอาชีพ ส่วนตัวเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เป็นค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงกว่านัก

ศึกษาที่ทำงานภาคเอกชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และรับราชการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาเหล่านี้ มีความต้องการใฝ่หาความรู้ ให้สูงขึ้นดังข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัวส่วนใหญ่มารเรียน เพราะอยากได้ความรู้เพิ่มเติมมากกว่านักศึกษาอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 36.6 ประกอบกับเป็นคนโสดร้อยละ 88.1 ซึ่งไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องบุตรและเรื่องการศึกษาของบุตรร้อยละ 91.0 และร้อยละ 94.8 ตามลำดับ นักศึกษากลุ่มนี้จึงสามารถเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงได้อย่างเต็มที่ และเป็นนักศึกษาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 83.6 จึงมีความสะดวกต่อการค้นคว้าหาความรู้ได้ง่ายกว่านักศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัด (ดูตารางที่ 8) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีผลทำให้นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงสูงสุด

ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาจ่ายให้แก่สถาบันคือ ค่าลงทะเบียน ซึ่งประกอบด้วยค่าหน่วยกิต ค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่ม ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ จากการวิจัยพบว่านักศึกษาจำนวน 1,131 คน เสียค่าลงทะเบียนโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,620.57 บาท และเมื่อจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และอาชีพปรากฏว่า สาขาวิชาและอาชีพปรากฏว่า นักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าลงทะเบียนสูงสุด จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาเพศชายเรียนสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาการศึกษามากกว่าเพศหญิงคือ ร้อยละ 18.1 และร้อยละ 58.7 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 2) ซึ่งนักศึกษาทั้งสองสาขาวิชานี้ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าลงทะเบียนโดยเฉลี่ยต่อคนสูงสุดปีละ 3,719.00 บาท และนักศึกษาสาขาการศึกษาเสียค่าลงทะเบียนโดยเฉลี่ยต่อคนรองลงมาคือปีละ 3,674.00 บาท สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ที่เสียค่าลงทะเบียนสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,719.00 บาท ซึ่งจากผลการวิเคราะห์หาคู่มีนักศึกษา กศ.บป. มีการศึกษา 2532 แผนการเรียนตลอดหลักสูตรของนักศึกษา กศ.บป.ทุกโปรแกรมวิชา หลักสูตรวิทยาลัยครูพุทธศักราช 2530 รวมทั้งการสอบถามเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและฝ่ายทะเบียนของวิทยาลัยครู 6 แห่ง ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ปรากฏว่านักศึกษาที่อยู่สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เสียค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษา กล่าวคือ เสีย 1,240 บาท ในขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์

และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา 680 บาท และ 1,200 บาท ตามลำดับ (ดูตารางที่ 2) ส่วนนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าลงทะเบียนสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,625.79 บาท จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเป็นเพศชายมากที่สุดคือ ร้อยละ 54.7 (ดูตารางที่ 8) และนักศึกษาเพศชายเรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศึกษามากกว่าเพศหญิง ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นจากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวจึงมีผลทำให้นักศึกษาเสียค่าลงทะเบียนสูงสุด

ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษามีได้จ่ายให้แก่สถาบัน ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การศึกษา และค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา ซึ่งจากการวิจัยพบว่า

ค่าอุปกรณ์การศึกษา นักศึกษาจำนวน 1,131 คน เสียค่าอุปกรณ์การศึกษาโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,902.67 บาท และเมื่อจำแนกตามเพศสาขาวิชาและอาชีพปรากฏว่า นักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาและนักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชนเสียค่าอุปกรณ์การศึกษาสูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,066.58 บาท 1,967.90 บาท และ 1,985.34 บาท ตามลำดับ ซึ่งค่าอุปกรณ์การศึกษานั้นประกอบด้วยค่าตำรา ค่าทำรายงาน ค่าถ่ายเอกสาร และค่าวัสดุในการเรียน จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวสูงกว่านักศึกษาหญิง เพราะนักศึกษาชายใช้เงินซื้อหรือจ้างทำเอกสารประกอบการเรียน เนื่องจากมีเวลาเรียนได้น้อยกว่านักศึกษาหญิง ในทำนองเดียวกันนักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชนมีเวลาเรียนได้น้อย จึงต้องอาศัยการถ่ายเอกสาร หรือจ้างคนพิมพ์งาน ฯลฯ มากกว่านักศึกษาที่ทำงานอาชีพอื่น ส่วนนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาการศึกษาเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูง เพราะลักษณะของรายวิชาที่เรียนในสาขาวิชานี้ส่วนใหญ่เป็นการบรรยายมากกว่าการปฏิบัติ นักศึกษาจึงต้องทำรายงานถ่ายเอกสาร ฯลฯ มากกว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาอื่น โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชานี้เป็นสาขาที่จบออกไปต้องเป็นครูมีการฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาชีพครู โดยเฉพาะการออกฝึกสอน ซึ่งต้องทำอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการสอน นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาเลือกเรียนสาขาวิชานี้มากที่สุด จึงมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายด้านนี้สูง

ค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา จาก
การวิจัยพบว่า นักศึกษาจำนวน 1,131 คน เสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์

ทางการศึกษา โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,086.46 บาท และเมื่อจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และอาชีพ ปรากฏว่านักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัว เสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา สูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,256.60 บาท 1,394.25 บาท และ 1,277.4 บาท ตามลำดับ ซึ่งค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษานั้นประกอบด้วย ค่าดูงานนอกสถานที่ ค่าร่วมประชุมสัมมนา ฯลฯ ค่าสมาชิกวารสารการศึกษา ค่าโสตทัศนศึกษา ค่าเรียนพิเศษ ค่ากิจกรรมนักศึกษา ค่าบัตรสมาชิกห้องสมุด ภายนอกสถาบัน ค่าปรับส่งหนังสือไม่ตรงตามกำหนด และ ค่าเช่าใช้ในการทำหนังสือ หายของห้องสมุด ภายนอกสถาบัน สำหรับค่าใช้จ่ายสามรายการสุดท้ายนี้ จัดเป็น ค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา เนื่องจากนักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายเหล่านี้ เพราะต้องการเฝ้าหาความรู้และประสบการณ์จากห้องสมุดภายนอกสถาบันเพิ่มเติม จากห้องสมุดของสถาบัน จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาชาย เสียค่าดูงานนอกสถานที่ ค่าร่วมประชุมสัมมนา ฯลฯ ค่าโสตทัศนศึกษา ค่าบัตรสมาชิกห้องสมุด ค่าปรับส่งหนังสือไม่ตรงตามกำหนดและค่ากิจกรรมนักศึกษาสูงกว่านักศึกษาหญิง โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,013.87 บาท 727.88 บาท 495.75 บาท 37.82 บาท 119.09 บาท และ 388.91 บาท ตามลำดับ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงสุด เพราะเสียค่าดูงานนอกสถานที่ กับค่าเรียนพิเศษสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษา โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,245.24 บาท และ 2,115.00 บาท ตามลำดับ ส่วน นักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัว เสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงสุด เพราะเสียค่าดูงานนอกสถานที่ ค่าสมาชิกวารสารการศึกษา ค่าโสตทัศนศึกษาและ ค่าเรียนพิเศษสูงกว่านักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชน ทางานรัฐวิสาหกิจและรับราชการ โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,088.75 บาท 505.34 บาท 519.60 บาท และ 2,168.33 บาท ตามลำดับ จึงมีผลทำให้นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงสุด

2.2 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เพิ่มขึ้น จากการวิจัยพบว่านักศึกษา กศ.บป. เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้นแตกต่างกันไปตามความจำเป็นของนักศึกษา

แต่ละคน และเมื่อจำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่ายตามเพศ สาขาวิชาและอาชีพ ปรากฏว่า

2.2.1 ค่าที่พัก นักศึกษาจำนวน 233 คน เสียค่าที่พัก เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 10,041.37 บาท ซึ่งนักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขา วิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าที่พักเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อ คนปีละ 10,295.00 บาท 11,100.00 บาท และ 11,836.36 บาท ตาม ลำดับ ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายอยู่บ้านเช่า ห้องแบ่งเช่า มากกว่า นักศึกษาหญิงร้อยละ 12.5 และร้อยละ 4.8 ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ก็เช่นเดียวกันอยู่หอพักมากกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ร้อยละ 7.5 และส่วนนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าที่พักเพิ่มขึ้นสูงสุดนั้น เพราะว่า นักศึกษาอยู่บ้านตนเองมากที่สุดคือ ร้อยละ 46.2 (ดูตารางที่ 8) และยังพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้เสียค่าที่พักสูงประมาณ 2,400-24,000 บาทต่อปี นอกจาก เหตุผลดังกล่าวแล้ว นักศึกษา กศ.บป. ที่มีบ้านอยู่ไกลจากวิทยาลัยที่ตนศึกษาอยู่ ดังนั้นวันจันทร์-ศุกร์ ซึ่งต้องใช้เวลาเรียนตั้งแต่ 17.00-20.00 น. ไม่สามารถ จะเดินทางกลับที่พักได้สะดวก จึงต้องมาอยู่บ้านเช่า หรือห้องแบ่งเช่า จะทำให้ เดินทางกลับบ้านได้สะดวกกว่า หรือในวันเสาร์-อาทิตย์ ต้องมาเรียนตั้งแต่ 8.30-17.00 น. บางคนเดินทางมาเรียนไม่สะดวก ด้วยเหตุผลดังกล่าวนัก ศึกษา กศ.บป. จึงต้องมาอยู่บ้านเช่า หรือห้องแบ่งเช่าที่มีราคาแพง ในบริเวณที่ ไม่ไกลจากสถานที่เรียนมากนัก จึงมีผลให้นักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าที่พักสูงสุด

2.2.2 ค่าอาหาร จากการวิจัยพบว่านักศึกษาจำนวน 717 คน เสียค่าอาหารเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยต่อคน ปีละ 6,832.63 บาท ซึ่งนักศึกษา เพศชาย นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่า อาหารเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,507.50 บาท 7,054.57 บาท และ 8,521.69 บาท ตามลำดับ ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายมีรายได้ต่ำกว่า 7,200 บาท วุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีมากกว่านักศึกษาหญิง รวมทั้งนักศึกษาชายส่วนใหญ่มิมีบุตร จึงไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องการศึกษาของบุตร

ร้อยละ 78.3 และร้อยละ 86.6 ด้วยเหตุดังกล่าวนักศึกษาชายจึงมีความสะดวกสบายในการใช้จ่ายได้เต็มที่ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาเสียค่าอาหารเพิ่มขึ้นสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ เพราะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชายร้อยละ 58.7 และมีอายุอยู่ในช่วง 26-30 ปี ร้อยละ 40.8 (ดูตารางที่ 7) ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตและร่างกายต้องการสารอาหารสูง จึงมีผลทำให้นักศึกษากลุ่มนี้รับประทานอาหารมากตามความต้องการของร่างกาย ส่วนนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจนั้นเสียค่าอาหารเพิ่มขึ้นสูงกว่านักศึกษาที่ทำงานอาชีพอื่น ๆ เพราะนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ร้อยละ 54.7 เป็นเพศชาย นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจมีรายได้มากกว่า 7,200 บาท ร้อยละ 53.0 (ดูตารางที่ 6, 8) ทำให้นักศึกษาเหล่านี้มีอำนาจในการใช้จ่ายได้เต็มที่ และนอกจากนี้แล้วนักศึกษา กศ.บป. ต้องใช้เวลาในการเรียนวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่ 17.00-20.00 น. หรือวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่ 8.30-17.00 น. นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องรับประทานอาหารนอกบ้านหรือรับประทานหลายมื้อมากกว่าปกติก่อนที่จะเข้ามาศึกษาในโครงการนี้ จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีผลทำให้นักศึกษาเสียค่าอาหารเพิ่มขึ้นสูงสุด

2.2.3 ค่าพาหนะ จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาจำนวน 1,058 คน เสียค่าพาหนะเพิ่มขึ้น จากการมาเรียนในโครงการนี้ โดยเฉลี่ยต่อคน ปีละ 4,403.75 บาท และเมื่อจำแนกตามเพศ สาขาวิชาและอาชีพปรากฏว่า นักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ เสียค่าพาหนะสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 4,963.45 บาท 4,468.33 บาท และ 5,695.29 บาท ตามลำดับ ผลจากการวิจัยพบว่านักศึกษาชายใช้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ส่วนตัวมากกว่านักศึกษาหญิง คือ ร้อยละ 37.2 นอกจากนี้แล้วนักศึกษาที่เรียนในโครงการนี้ส่วนใหญ่มิที่ทำงานและบ้านพักกระจายออกไปจากเขตที่วิทยาลัยครูตั้งอยู่ มากกว่านักศึกษาที่มีบ้านพักและที่ทำงานอยู่ในเขตที่วิทยาลัยครูตั้งอยู่ เช่น นักศึกษาที่เรียนอยู่วิทยาลัยครูจันทระเกษม มีบ้านพักอยู่ในเขตบางเขน ซึ่งเป็นเขตที่วิทยาลัยครูตั้งอยู่ร้อยละ 22.0 ดังนั้นนักศึกษาที่มีบ้านพักกระจายอยู่ในเขตอื่น ๆ ร้อยละ 78.0 ที่ทำงานก็เช่นเดียวกัน นักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษมมีที่ทำงานอยู่ในเขตบางเขนร้อยละ 22.0 ดังนั้นนักศึกษากลุ่มนี้มีที่ทำงาน

กระจายอยู่ในเขตอื่น ๆ ร้อยละ 78.0 เช่นกัน (ดูตารางที่ 6, 9) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาที่ส่วนใหญ่นักศึกษาร้อยละ 22.8 และนักศึกษาสาขาวิชานี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 58.7 (ดูตารางที่ 7) ส่วนนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่นักศึกษาร้อยละ 38.5 และเป็นนักศึกษาเพศชายมากที่สุดคือร้อยละ 54.7 (ดูตารางที่ 8) นอกจากนี้แล้วยังพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ เรียนสาขาวิชาการศึกษา มากที่สุด คือร้อยละ 52.1 จากเหตุผลดังกล่าว นักศึกษาเหล่านี้จึงเสียค่าพาหนะสูงสุด

2.2.4 ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาจำนวน 341 คน เสียค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,122.34 บาท และเมื่อแยกตามเพศ สาขาวิชาและอาชีพ ปรากฏว่านักศึกษาเพศชาย นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจเสียค่าพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,003.22 บาท 5,148.38 บาท และ 6,394.83 บาท ตามลำดับการที่นักศึกษาชายเสียค่าพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นสูงกว่านักศึกษาหญิง เพราะนักศึกษาชายมีรายได้มากกว่า 7,200 บาทขึ้นไปมากกว่านักศึกษาหญิง ร้อยละ 17.7 และไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายของบุตร ร้อยละ 78.2 ทำให้ไม่มีอุปสรรคในการใช้จ่าย นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาชายมีอายุอยู่ในช่วง 26-30 ปี ร้อยละ 40.8 (ดูตารางที่ 6) ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเที่ยวเตร่ สังคมกับเพื่อนฝูง สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ เพราะนักศึกษาสาขาวิชานี้มีรายได้ 3,551-4,450 บาท และมากกว่า 7,200 บาทขึ้นไป สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์และสาขาวิชาการศึกษา ร้อยละ 21.1 และร้อยละ 16.8 ตามลำดับ นอกจากนี้แล้วยังไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องการศึกษาของบุตร 78.2 (ดูตารางที่ 7) ทำให้สามารถเที่ยวเตร่และใช้จ่ายเงินได้อย่างสะดวกสบาย ส่วนนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจนั้นเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นสูงกว่านักศึกษาที่ทำงานอาชีพอื่น ๆ เพราะนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 54.7 มีรายได้ประมาณ 7,200 บาทขึ้นไป ร้อยละ 53.0 (ดูตารางที่ 8) สามารถใช้จ่ายได้สะดวก ดังนั้นค่าใช้จ่ายด้านนี้ของนักศึกษาดังกล่าวจึงสูง

2.2.5 ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาจำนวน 357 คน เสียค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,774.78 บาท และเมื่อจำแนกตามเพศ สาขาวิชาและอาชีพ ปรากฏว่า นักศึกษาหญิง นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ เสียค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,334.68 บาท 6,163.04 บาท และ 6,289.65 บาท ตามลำดับ การที่นักศึกษาหญิงเสียค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้นสูงกว่านักศึกษาชาย เพราะนักศึกษาหญิงเป็นโสด ร้อยละ 69.9 อยู่บ้านบิดามารดามากกว่านักศึกษาชายร้อยละ 35.8 มีบ้านพักอยู่ในกรุงเทพฯ ร้อยละ 83.6 (ดูตารางที่ 6) และโดยปกติแล้วผู้หญิงจะแต่งตัวเก่งกว่าผู้ชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิกา ศิลปอนันต์ และจุฑา ฉัตรคุปต์ (2518) รวมทั้งของจาเรียง เสงเจริญ (2532) พบว่านิสิตบัณฑิตหญิงเสียค่าเสื้อผ้ามากกว่านิสิตชาย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์นั้น เสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ เพราะนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาศิลปศาสตร์ส่วนใหญ่มักเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายร้อยละ 35.5 (ดูตารางที่ 7) ในทำนองเดียวกันนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ เสียค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสูงกว่านักศึกษาที่ทำงานอาชีพอื่น ๆ เพราะนักศึกษาสาขาวิชานี้มีรายได้มากกว่า 7,200 บาทขึ้นไปร้อยละ 53.0 ไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องบุตรร้อยละ 59.0 เป็นคนกรุงเทพฯ-มหานครร้อยละ 88.0 (ดูตารางที่ 8) จึงทำให้มีความสะดวกสบายในการใช้จ่ายได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูง

2.2.6 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นแตกต่างกันไปตามประเภทของค่าใช้จ่ายแต่ละประเภท ซึ่งประกอบด้วย ค่ารักษาพยาบาล ค่าของขวัญงานแต่งงาน ฯลฯ ค่าจ้างคนเลี้ยงบุตร ค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตร ค่าจ้างคนทำงานบ้าน ค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้า และค่าไฟฟ้า ซึ่งนักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวโดยเฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้น ปีละ 2,733.40 บาท 3,082.87 บาท 7,342.85 บาท 6,181.81 บาท 7,061.25 บาท 3,140.30 บาท และ 1,665.61 บาท ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และอาชีพ ปรากฏว่า

ค่ารักษาพยาบาล นักศึกษาเพศหญิง นักศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ และนักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 74 คน เสีย ค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,979.49 บาท 2,970.66 บาท และ 3,977.14 บาท ซึ่งจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาหญิงมีอายุมากกว่า 35 ปี ร้อยละ 15.4 นักศึกษากลุ่มนี้แต่เดิมทำงานเพียงอย่างเดียวมีเวลาพักผ่อน ได้เต็มที่ แต่เมื่อเข้ามาศึกษาในโครงการนี้ ต้องทำงานด้วย และใช้เวลาวัน จันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่ 17.00-20.30 น. หรือวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่ 8.00-17.00 น. ประมาณ 5-6 วัน เรียนหนังสือด้วย ทำให้มีเวลาพักผ่อนน้อยกว่า เดิม ด้วยสาเหตุนี้ทำให้นักศึกษาบางคนเกิดเจ็บป่วยลงได้ จึงต้องเสียค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นจากการเข้ามาศึกษาในโครงการนี้

ค่าของขีวิตงานแต่งงาน ค่าทำบุญ ค่าช่วยเหลือ งานศพ ฯลฯ นักศึกษาเพศหญิง นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 585 คน เสียค่าของขีวิตงานแต่งงาน ฯลฯ เพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,170.02 บาท 3,175.62 บาท และ 3,150.00 บาท ตามลำดับ โดยปกตินักศึกษาต้องเสียค่าของขีวิตงานแต่งงาน ฯลฯ อยู่แล้ว ในสังคมที่ตนทำงานอยู่ แต่เมื่อเข้ามาศึกษาในโครงการนี้นักศึกษามีเพื่อนฝูงมากขึ้น การเข้าสังคมมีมากขึ้นตามไปด้วย ด้วยสาเหตุดังกล่าว นักศึกษาจึงต้องเสีย ค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้นจากเดิม

ค่าจ้างคนเลี้ยงบุตร นักศึกษาเพศชาย นักศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 63 คน เสียค่าจ้างคนเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ย ต่อคนปีละ 9,327.27 บาท 7,800.00 บาท และ 8,666.66 บาท ทั้งนี้เป็นเพราะว่านักศึกษาชายสมรสแล้วมากกว่านัก ศึกษาหญิงร้อยละ 33.8 และมีบุตรจำนวน 1 คน มากกว่านักศึกษาหญิงเช่นกัน (ดูตารางที่ 6) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีบุตรจำนวน 4 คน มากกว่านักศึกษาสาขาวิชาการอื่น ๆ ร้อยละ 0.6 และในทางองเดียวกันนักศึกษาที่ ทำงานรัฐวิสาหกิจแต่งงานแล้วมากกว่านักศึกษาอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 56.4 รวมทั้งมีบุตร จำนวน 1, 2 และ 4 คน มากกว่านักศึกษาอาชีพอื่น ๆ (ดูตารางที่ 8) เมื่อไปศึกษาในโครงการนี้ในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 17.00-20.30 น. หรือ

วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 8.00-17.00 น. ทำให้ไม่มีเวลาดูแลบุตรของตนเอง จึงต้องจ้างคนเลี้ยงบุตร เพื่อแบ่งเบาภาระ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวเพิ่มขึ้น

ค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตร นักศึกษาเพศหญิง นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 66 คน เสียค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตรเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,396.22 บาท 11,760.00 บาท และ 7,333.33 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาหญิงมีบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ จำนวน 1, 2 และ 3 คน มากกว่านักศึกษาชายคือ ร้อยละ 8.4 ร้อยละ 6.6 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ (ดูตารางที่ 6) เช่นเดียวกับนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีบุตรที่กำลังศึกษาอยู่จำนวน 3 และ 4 คน มากกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ร้อยละ 1.9 และร้อยละ 0.6 (ดูตารางที่ 7) และในทำนองเดียวกันนักศึกษาทำงานรัฐวิสาหกิจมีบุตรที่กำลังศึกษาอยู่จำนวน 1, 2, 3 และ 4 คน มากกว่านักศึกษาที่ทำงานอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 16.2 ร้อยละ 19.7 ร้อยละ 3.4 และร้อยละ 0.9 (ดูตารางที่ 8) จากเหตุดังกล่าวนี้ นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในโครงการนี้มีบุตรที่กำลังอยู่ในวัยเรียนและตนเองก็ต้องใช้เวลาในตอนเย็นของวันจันทร์-ศุกร์ หรือวันเสาร์-อาทิตย์ตลอดทั้งวัน จึงไม่มีเวลาในการสอนหนังสือให้กับบุตรของตนเอง ทำให้นักศึกษาเหล่านี้ต้องจ้างครูสอนพิเศษบุตร เพื่อความสะดวกของตนเอง จะได้ใช้เวลาในการศึกษาได้เต็มที่ และไม่ต้องมีความกังวลใจ ทำให้ต้องเสียค่าจ้างครูสอนพิเศษเพิ่มขึ้น

ค่าจ้างคนทำงานบ้าน นักศึกษาเพศหญิง นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 64 คน เสียค่าจ้างคนทำงานบ้านเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,424.34 บาท 7,447.05 บาท และ 7,560.00 บาท ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในโครงการนี้ ต้องใช้เวลาในตอนเย็นหรือวันเสาร์-อาทิตย์ ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักศึกษามีเวลาในการทำงานบ้านน้อยลง เพื่อความสะดวกในการศึกษาจึงต้องจ้างคนทำงานบ้านทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้เพิ่มขึ้น

ค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้า นักศึกษาหญิง นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 143 คน เสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,627.56 บาท 3,268.42 บาท

และ 3,830.76 บาท ตามลำดับ เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาในโครงการนี้ไม่มีเวลาในการซักรีดเสื้อผ้า จึงต้องจ้างซักรีดเสื้อผ้า ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้นักศึกษาเหล่านี้ต้องเสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้น

ค่าไฟฟ้า นักศึกษาชาย นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา

และนักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 247 คน เสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นสูงสุดโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,726.73 บาท 1,784.52 บาท และ 1,948.96 บาท ตามลำดับ เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาในโครงการนี้ต้องใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือทำรายงานเกี่ยวกับการเรียน หรือนักศึกษาบางคนต้องใช้เวลาหลังจากกลับมาจากการเรียน ในการทำงานบ้าน ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้นักศึกษาเหล่านี้ต้องเสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากเดิม

จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. นักศึกษาเสียค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาโดยตรงเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,609 บาท และเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้นแตกต่างกันไปตามประเภทของค่าใช้จ่ายโดยเสียเป็นค่าที่พักเพิ่มขึ้นปีละ 10,041.37 บาท ค่าอาหารเพิ่มขึ้นปีละ 6,832.63 บาท ค่าพาหนะเพิ่มขึ้นปีละ 4,403.75 บาท ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นปีละ 5,122.34 บาท ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้นปีละ 5,774.78 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเป็นค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคน ปีละ 2,733.40 บาท ค่าของขวัญงานแต่งงาน ฯลฯ 3,082.87 บาท ค่าจ้างคนเลี้ยงบุตร 7,342.85 บาท ค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตร 6,181.81 บาท ค่าจ้างคนทำงานบ้าน 7,061.25 บาท ค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้า 3,140.30 บาท และเสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,665.61 บาท จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงและค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา กศ.บป. แตกต่างจากค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ซึ่งระดับ อนุศาสน์ (2518) ศึกษาไว้พบว่านักศึกษาภาคนอกเวลาเสียค่าใช้จ่ายประมาณปีละ 11,156 บาท ต่อมาในปี 2519 จีรภา นาคสมพงษ์ (2519) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในวิทยาลัยครูนครราชสีมาพบว่า นักศึกษาภาคนอกเวลาที่ต้องเสียค่าที่พักเสียค่าใช้จ่ายปีละ 10,442±2,970 บาทต่อคน และนักศึกษาภาคนอกเวลา ที่ไม่ต้องเสียค่าที่พัก เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยปีละ 8,708±2,224 บาทต่อคน ส่วนเจียบ ไทยยั้ง (2522) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่าย

ส่วนตัวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาภาคนอกเวลาเฉลี่ยประมาณคนละ 11,390.11 บาทต่อปี และเสียค่าบำรุงการศึกษาค่าธรรมเนียมเฉลี่ยประมาณคนละ 1,971.47 บาทต่อปี สำหรับบัณฑิตพันธุ์ รุจิรกุล (2524) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2524 พบว่านักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยประมาณคนละ 19,441.28 บาทต่อปี และในปี พ.ศ.2526 อาชีพ โภกมนตรี (2526) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครู พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษมเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุดประมาณคนละ 17,620.38 บาทต่อปี

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครูตั้งแต่ปี พ.ศ.2518-พ.ศ.2526 ดังกล่าวนั้นเป็นการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาเพียงสาขาเดียวเท่านั้น และตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527 ซึ่งจัดให้มีการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไปขึ้น จึงทำให้มีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์เพิ่มขึ้นจากเดิม ดังนั้นในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. ครั้งนี้ ถ้าแยกตามสาขาวิชาแล้วพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาศิลปศาสตร์เสียค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาโดยตรงเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,727.83 บาท 7,021.98 บาท และ 6,206.39 บาท ตามลำดับ สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เพิ่มขึ้นนั้น เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนเป็นค่าที่พักปีละ 10,041.37 บาท ค่าอาหารเพิ่มขึ้นปีละ 6,832.63 บาท ค่าพาหนะเพิ่มขึ้นปีละ 4,403.75 บาท ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นปีละ 5,122.34 บาท ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้นปีละ 5,774.78 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งเสียแตกต่างกันไปตามประเภทของค่าใช้จ่าย และตามความจำเป็นของแต่ละคน โดยเสียเป็นค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,733.40 บาท ค่าของขวัญงานแต่งงาน ค่าทำบุญ ค่าช่วยเหลืองานศพ ฯลฯ เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,082.87 บาท เสียค่าจ้างคนเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,342.85 บาท เสียค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตรเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,181.81 บาท เสียค่าจ้างคนทำงานบ้านเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,061.25 บาท เสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย

ต่อคนปีละ 3,140.30 บาท และ เสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,665.61 บาท

จากที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อเราพิจารณาค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. เฉพาะสาขาวิชาการศึกษาเพียงสาขาวิชาเดียวเท่านั้น ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงและค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา กศ.บป. นี้ ก็ยังสูงกว่าของนักศึกษาวิทยาลัยครู โดยเฉพาะภาคนอกเวลาที่ผู้อื่นได้วิจัยไว้ตั้งแต่พ.ศ.2518-พ.ศ.2526 การที่ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. เพิ่มขึ้นเช่นนี้ มีสาเหตุหลายประการด้วยกันคือ

ประการที่ 1 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายเพื่อ การศึกษาโดยตรง ส่วนที่นักศึกษาต้องจ่ายให้สถาบันได้แก่ อัตราค่าหน่วยกิต ค่าลงทะเบียนรายวิชา เพิ่ม ค่าคู่มือนักศึกษา ค่าสมัครสอบ ค่าลงทะเบียนนักศึกษา ค่าบำรุงห้องสมุด ค่าลงทะเบียนแรกเข้าและค่าบัตรนักศึกษา ซึ่งตามระเบียบสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยการรับจ่ายเงินในการให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรประจำการ พ.ศ.2519 พ.ศ.2522 พ.ศ.2526 พ.ศ.2528 พ.ศ.2530 และพ.ศ.2532 ดังนี้

1.1 ค่าหน่วยกิต ใน ปีพ.ศ.2526 ปรับค่าหน่วยกิตจากราคาหน่วยกิตละ 50 บาท เป็นหน่วยกิตละ 65 บาท

1.2 ค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่ม เดิมให้นักศึกษาจ่ายค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มไปตามระเบียบการจ่ายเงินเวลาลงทะเบียน แต่ถ้าวิชาใดไม่ต้องใช้วัสดุฝึก ทางวิทยาลัยก็จะคืนเงินจำนวนนี้ให้แก่นักศึกษาไป แต่ในปัจจุบันให้นักศึกษาจ่ายเป็นค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มเวลาชำระเงิน ถึงแม้ว่าวิชานั้นจะไม่ได้ใช้วัสดุฝึกดังกล่าวก็จะได้คืนเงินจำนวนนี้ให้แก่ศึกษา

1.3 ค่าคู่มือนักศึกษา มีจำหน่ายให้นักศึกษาในราคาเล่มละ 50-100 บาท แต่บางวิทยาลัยก็แจกให้ฟรี แต่โดยเฉลี่ยแล้วมีแนวโน้มว่าค่าคู่มือนักศึกษาจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศและค่าใช้จ่ายของสถาบัน ซึ่งต้องจ่ายเป็นค่าเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทนค่าใช้สอยและค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เงินอุดหนุนและรายจ่ายอื่น ๆ ซึ่งมีการขยายตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ (ดังเหตุผลประการที่ 2 และ 4 ที่จะกล่าวต่อไป)

1.4 ค่าสมัครสอบ ในปี พ.ศ.2526 ค่าสมัครสอบเปลี่ยนจาก 50 บาทเป็น 100 บาท ต่อการสมัครสอบแต่ละครั้ง

1.5 ค่าลงทะเบียนนักศึกษา (ค่าบำรุง) ในปี พ.ศ.2526 ปรับจาก 50 บาทต่อภาคเรียน เป็น 200 บาท ต่อภาคเรียนและใช้มาจนถึงในปัจจุบัน

1.6 ค่าบำรุงห้องสมุดเริ่มใช้ เมื่อภาคต้นของปี พ.ศ.2532 จากเดิมซึ่งไม่เคยเก็บเลย ปรับเป็นเก็บ 100 บาท ต่อภาคเรียน

1.7 ค่าลงทะเบียนแรกเข้า ปี พ.ศ.2522 ปรับจาก 50 บาท เป็น 100 บาท

1.8 ค่าบัตรนักศึกษา ในปี พ.ศ.2526 ปรับจาก 5 บาท เป็น 10 บาท

ประการที่ 2 ค่าใช้จ่ายสถาบัน ซึ่งจ่ายเป็นค่าเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เงินอุดหนุนและรายจ่ายอื่น ๆ สูงขึ้น ซึ่งจากสถิติการศึกษาปี พ.ศ. 2529-2531 พบว่า มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์มีรายจ่ายจริงเงินงบประมาณ บังบประมาณ 2528 รวมเป็นเงิน 141,649,398.44 บาท บังบประมาณ 2529 รวมเป็นเงิน 164,733,502.68 บาท และบังบประมาณ 2530 รวมเป็นเงิน 215,110,961.24 บาท จะเห็นได้ว่า รายจ่ายจริงเงินงบประมาณมีแนวโน้มสูงขึ้นทุก ๆ ปี และนอกจากนี้แล้วตามระเบียบสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยการรับจ่ายเงินเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ พ.ศ.2530 ต้องจ่ายค่าตอบแทนการสอนให้แก่อาจารย์ผู้สอนในอัตราค่าบละไม่เกิน 100 บาท แต่ในปัจจุบันนี้จ่ายอยู่ในอัตราค่าบละ 75 บาท มีบางวิทยาลัยเท่านั้นที่จ่ายให้ในอัตราค่าบละ 90 บาท สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกวิทยาลัยครูที่เชิญมาสอนจ่ายให้อัตราค่าบละไม่เกิน 200 บาท สำหรับการนิเทศในกระบวนการฝึกงาน หรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาทั้งในและนอกเวลาราชการไม่ว่าการนิเทศนั้นจะทาในวิทยาลัยครูหรือนอกวิทยาลัยครูจ่ายค่าตอบแทนให้อาจารย์นิเทศก์ต้องไม่เกินคนละ 100 บาท และวิทยาลัยครูยังต้องจ่ายค่าตอบแทนการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนแก่ประธานกรรมการอำนวยการประจำวิทยาลัยครู คนละไม่เกิน 100บาทต่อวัน

กรรมการอำนวยการประจำวิทยาลัยครู คนละ 80 บาทต่อวัน กรรมการดาเนินงานคนละ 70 บาทต่อวัน และยังมีค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่กับค่าตอบแทนการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาด้วย (ดูภาคผนวก ข) ซึ่งจากค่าใช้จ่ายสถาบันของวิทยาลัยครู ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจึงมีผลทำให้วิทยาลัยครูต้องปรับค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงมีผลทำให้นักศึกษา กศ.บป. ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายส่วนที่ต้องจ่ายให้กับวิทยาลัยครู

ประการที่ 3 เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ที่ผ่านมามีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งด้านการส่งออก การลงทุนภาคเอกชนและการท่องเที่ยว จนมีผลผลักดันให้ระดับเศรษฐกิจ โดยส่วนรวมขยายตัวตามไปด้วยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ได้ตั้งแนวนโยบายเติบโตของระบบเศรษฐกิจไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 แต่ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฉบับที่ 6 ระบบเศรษฐกิจส่วนรวมขยายตัวถึงร้อยละ 8.4 และในปี พ.ศ. 2531 ขยายตัวถึงร้อยละ 11.0 ส่วนในปี พ.ศ. 2532 นี้ขยายตัวร้อยละ 10.8 (เพ็ญจันทร์ คัตนาคติกล, นิภา มณีจินดา, 2533) จึงมีผลทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตามการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

ประการที่ 4 เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ พบว่า ดัชนีราคาผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ใ้ปี พ.ศ. 2529 100 ปี พ.ศ. 2530 เพิ่มเป็น 102.6 ปี พ.ศ. 2531 เพิ่มเป็น 106.5 ปี พ.ศ. 2532 เพิ่มเป็น 113.2 และในปี พ.ศ. 2533 เดือนมกราคมเพิ่มเป็น 116.8 เดือนกุมภาพันธ์เพิ่มเป็น 118.4 เดือนมีนาคมเพิ่มเป็น 118.7 เดือนเมษายนเพิ่มเป็น 119.5 และในเดือนพฤษภาคมเพิ่มเป็น 120.1 (วารสารเศรษฐกิจ, 2533) จะเห็นได้ว่าดัชนีผู้บริโภคสูงขึ้น แสดงว่าสินค้าที่ประชาชนบริโภคนั้นมีราคาเพิ่มสูงขึ้น จึงมีผลกระทบต่อทำให้นักศึกษา กศ.บป. ซึ่งส่วนใหญ่มักมีบ้านพักอยู่ในกรุงเทพมหานครต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตามไปด้วย

จากสาเหตุทั้ง 4 ประการดังกล่าว ทำให้ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. สูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขของค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครู

ที่มีผู้เคยศึกษาไว้คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,609.72 บาท ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้นตามประเภทของค่าใช้จ่ายและความจำเป็นของนักศึกษาแต่ละคน โดยเสียเป็นค่าที่พักเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 10,041.37 บาท ค่าอาหารเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,832.63 บาท ค่าพาหนะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 4,403.75 บาท ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,122.34 บาท ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 5,774.78 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องจ่ายส่วนนี้เพิ่มขึ้นแตกต่างกันไปตามความจำเป็นของนักศึกษาแต่ละคน โดยเสียเป็นค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 2,733.40 บาท ค่าของขวัญงานแต่งงาน ค่าทำบุญ ค่าช่วยเหลืองานศพ ฯลฯ เสียเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,082.87 บาท ค่าจ้างคนเลี้ยงบุตรเสียเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,342.85 บาท เสียค่าจ้างครูสอนพิเศษบุตรเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,181.81 บาท เสียค่าจ้างคนทำงานบ้านเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 7,061.25 บาท เสียค่าจ้างซักรีดเสื้อผ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 3,140.30 บาท และเสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 1,665.61 บาท

3. ผลการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. จำแนกตามเพศ พบว่า

3.1 นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง โดยเฉพาะค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การศึกษาและค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักศึกษาเพศชายเรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษามากกว่า นักศึกษาเพศหญิงคือร้อยละ 18.1 และร้อยละ 58.7 นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาเพศชายส่วนใหญ่มียรายได้มากกว่า 7,200 บาท มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรี ทำงานรัฐวิสาหกิจและไม่มีภาระเรื่องบุตร ทำให้สามารถใช้จ่ายได้เต็มที่ที่มีผลทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงของนักศึกษาชายสูงกว่านักศึกษาหญิง (ดูตารางที่ 6 และ 8)

3.2 นักศึกษาเพศชายเสียค่าอุปกรณ์การศึกษาสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง โดยเฉพาะค่าตำราและค่าเอกสารประกอบการเรียน ค่าใช้จ่ายในการทำรายงาน ค่าถ่ายเอกสาร และค่าวัสดุในการเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักศึกษาชายส่วนใหญ่เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (ดูตารางที่ 6) นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ทำงานรัฐวิสาหกิจ (ดูตารางที่ 8) ซึ่งสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่เพิ่งเปิดใหม่หลายโปรแกรมวิชา ดังนั้นตำราที่อาจารย์ผู้สอนเขียนประกอบการเรียนยังมีน้อย นักศึกษาจึงต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราหลายเล่มบางเล่มนักศึกษาต้องลงทุนซื้อเอง เช่น ตำราเกี่ยวกับโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และจากผลงานวิจัยของฉลอง บุญญานันต์และคณะ ค้นพบว่าวิทยาลัยครูยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่จะนำไปประกอบการสอนวิชาการอื่น ส่วนที่มีอยู่นั้นเป็นอุปกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการสอนวิชาครู ซึ่งเอาไปสอนวิชาการอื่นโดยตรงไม่ได้ ด้วยเหตุนี้นักศึกษาจึงต้องซื้อตำราและ เอกสารประกอบการเรียนเพิ่มเติม จึงมีผลทำให้นักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงกว่านักศึกษาเพศหญิง

3.3 นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการไปดูงานนอกสถานที่ และค่าบัตรสมาชิกห้องสมุด นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายในการไปร่วมประชุมสัมมนาหรือฟังบรรยายต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา ค่าปรับในการส่งหนังสือไม่ทันตามกำหนด และค่ากิจกรรมนักศึกษา ส่วนค่าสมาชิกวารสารเกี่ยวกับการศึกษา ค่าเรียนพิเศษและค่าخذใบใช้ในการทำหนังสือหาย นักศึกษาหญิงเสียค่าใช้จ่ายส่วนนี้สูงกว่านักศึกษาชาย

จากผลการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. เมื่อจำแนกตามเพศแล้วพบว่านักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่าย ดังกล่าวข้างต้นสูงกว่านักศึกษาหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพร พรนภา (2505) สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (2512) คณิต สุนสภิตานนท์ (2518) ลลิตา กฤษ์สาราญ และคณะ (2520) อาชีพ โกมลิมิตรี (2526) สุภาพรณ ไชยเศรษฐ (2526) วไลพร คูโณทัย (2527) ปารีชาติ รัตนรักษ์ (2530) และจาเรียง เสงเจริญ (2532) ที่พบว่านักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวซึ่งรวมค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา

โดยตรงมากกว่านักศึกษาหญิง

4. ผลการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า

4.1 นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษามีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การศึกษาและค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ เช่นเดียวกับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษามีค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การศึกษา และค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูง จึงมีผลทำให้นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษาเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูง

4.2 นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาเสียค่าทำรายงานสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จากการวิเคราะห์คุ่มื่อนักศึกษา กศ.บป. ปีการศึกษา 2532 แผนการเรียนตลอดหลักสูตรของนักศึกษา กศ.บป. ทุกโปรแกรมวิชา และหลักสูตรวิทยาลัยครูพุทธศักราช 2530 ปรากฏว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาเรียนรายวิชาที่มีภาคปฏิบัติน้อยกว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ดังนั้นนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาจึงต้องเสียค่าทำรายงานสูง

4.3 นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าดูงานนอกสถานที่ ค่าเรียนพิเศษ ค่าปรับส่งหนังสือไม่ตรงตามกำหนด และค่ากิจกรรมนักศึกษาสูง จึงมีผลทำให้นักศึกษาเสียค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์

4.4 นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เสียค่าไปดูงานนอกสถานที่สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา จากหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เรียนรายวิชาที่มีภาคปฏิบัติ นักศึกษาต้องไปดูงานนอกสถานที่ตามบริษัทและโรงงานต่าง ๆ มากกว่าสาขาวิชาการศึกษา เช่น โปรแกรมวิชาอาหาร ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมีใช้เรียนแค่การรู้จักถนอมอาหารเท่านั้น เมื่อถนอมแล้วจะ

ต้องสามารถบรรจุลงในกระป๋อง และสามารถออกจำหน่ายในท้องตลาดได้ ดังนั้น นักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษา จึงต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูงตามไปด้วย

4.5 นักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายไปร่วมประชุม-สัมมนาหรือฟังบรรยายสูงกว่านักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษา ตามหลักสูตรของ นักศึกษา กศ.บป. ผู้ที่จบสาขาวิชาการศึกษาจะได้วุฒิ ค.บ. ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้ เมื่อจบการศึกษาออกไป ส่วนใหญ่จะไปเป็นครู ดังนั้นตามหลักสูตรผู้จบการศึกษา ในสาขาวิชาแล้ว เมื่อไปเป็นครูต้องสามารถสอนและถ่ายทอดวิชาให้กับนักเรียน ได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนได้ จึงต้องมีการจัดสัมมนาและไป ร่วมกิจกรรมในการประชุมสัมมนาหรือบรรยาย เพื่อจะได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ ในการพูด การถ่ายทอดความรู้ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ด้วยเหตุนี้ นักศึกษานักศึกษานักศึกษา-ศึกษา จึงต้องเสียค่าใช้จ่ายในการไปร่วมประชุมสัมมนาหรือฟังบรรยายสูง

4.6 นักศึกษานักศึกษานักศึกษาเสียค่าสมาชิกวารสารเกี่ยวกับการ การศึกษาสูงกว่านักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาและสาขาวิชาการศึกษาจากการ วิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สาขาวิชาศิลปศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง (ดูตาราง ที่ 6) มีรายได้ไม่ค่อนสูงนัก (ดูตารางที่ 7) และสาขาวิชาศิลปศาสตร์เป็นสาขา- วิชาใหม่ ตำราที่ใช้ประกอบการเรียนมีน้อย นักศึกษาเหล่านี้จึงต้องเป็นสมาชิก วารสารเกี่ยวกับการศึกษามากกว่าที่จะซื้อตำรา ซึ่งมีราคาแพงกว่าด้วยเหตุผล ดังกล่าว จึงมีผลทำให้นักศึกษานักศึกษานักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้สูง

4.7 นักศึกษานักศึกษานักศึกษาเสียค่าเรียนพิเศษสูงกว่า นักศึกษานักศึกษานักศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลนักศึกษานักศึกษานักศึกษา ส่วนใหญ่มีรายได้สูง (ดูตารางที่ 6) และสาขาวิชาเรียนยาก เช่น โปรแกรม วิชาคอมพิวเตอร์ จึงมีผลทำให้นักศึกษาต้องไปเรียนพิเศษ ซึ่งจากการวิเคราะห์ ข้อมูลพบว่านักศึกษาเสียค่าเรียนพิเศษสูงประมาณ 4,001-4,500 บาทต่อคนต่อปี

5. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. จำแนกตามอาชีพพบว่า

5.1 นักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัวเสียค่าเรียนพิเศษสูงกว่า นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักศึกษาที่ประกอบ

อาชีพส่วนตัวส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญา ซึ่งได้แก่ พกพยาบาล ทหาร ตำรวจ ฯลฯ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยคือ 4-8 ปี และอยากได้ความรู้เพิ่มเติม (ดูตารางที่ 8) นักศึกษาเหล่านี้จึงต้องลงทุนในการเรียนพิเศษ เพื่อให้ได้ความรู้ตามที่ต้องการ จึงมีผลทำให้เสียค่าเรียนพิเศษสูง

5.2 นักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจ เสียค่ากิจกรรมนักศึกษาสูงกว่านักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชนและนักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัว จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานพบว่านักศึกษาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่มาเรียนเพื่อต้องการมีวุฒิเพิ่ม และนักศึกษาเหล่านี้มีรายได้สูง (ดูตารางที่ 7) จึงทำให้มีอำนาจการใช้จ่ายเงินเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาได้ มีผลให้นักศึกษากลุ่มนี้เสียค่ากิจกรรมสูงกว่านักศึกษาที่ทำงานภาคเอกชน และนักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัว

6. สถานภาพทางการเงินและข้อเสนอแนะที่จะให้วิทยาลัยช่วยเหลือด้านการเงินของนักศึกษา กศ.บป. ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเงินไม่พอใช้ บางเดือนมากที่สุด และเมื่อประสบปัญหาทางการเงิน นักศึกษาส่วนใหญ่การแก้ปัญหาทางการเงิน โดยยืมจากบิดามารดาหรือญาติมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทวรรณ เจริญจิตต์ (2532) และจากงานวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีอายุน้อย มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย อาศัยอยู่กับบิดามารดามากที่สุด ดังนั้นเมื่อมีปัญหาทางการเงินเขาจึงเลือกแก้ปัญหาโดยการขอยืมจากบิดามารดาหรือญาติ มากกว่าการขอยืมจากเพื่อนฝูง ส่วนข้อเสนอแนะทางการเงินของนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 52.6 จะให้ทางวิทยาลัยลดค่านายกิตาให้ ซึ่งสำหรับข้อเสนอแนะนี้ตามภาวะทางด้านเศรษฐกิจที่ขยายตัวสูงขึ้น และค่าใช้จ่ายสถาบันที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีของวิทยาลัยครู ข้อเสนอแนะนี้คงเป็นไปได้ยาก แต่อาจมีแนวโน้มว่าจะปรับค่านายกิตาให้สูงขึ้นและปรับสวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดให้กับนักศึกษาโครงการนี้ให้เหมาะสมกว่าเดิม

กล่าวโดยสรุปว่าในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ หลักสูตรปริญญาตรี 2 ปี ปีการศึกษา 2532 นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงสูงขึ้น และเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. สูงกว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัย-

ครู ซึ่งมีผู้วิจัยหลายท่านได้วิจัยไว้ตั้งแต่ปีพ.ศ.2518-พ.ศ.2526 อันเป็นผลกระทบมาจากการขึ้นค่าใช้จ่ายส่วนที่นักศึกษาต้องจ่ายให้กับวิทยาลัย ภาวะการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้นจากสาเหตุดังกล่าวนี้มีผลทำให้นักศึกษา กศ.บป. ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงตามมาด้วย และอีกประการหนึ่งจากงานวิจัยนี้ยังพบว่าค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาของนักศึกษา กศ.บป. มีค่าใช้จ่ายด้านนี้น้อยมาก ซึ่งในงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัยครู ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518-พ.ศ.2526 ยังไม่มีผู้ใดวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายด้านนี้ไว้เลย

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับนักศึกษาที่มีความสนใจเข้าศึกษาในโครงการ กศ.บป. จะพบว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาในแต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกัน เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรง ซึ่งประกอบด้วยค่าลงทะเบียน ค่าอุปกรณ์การศึกษา และค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษา นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และสาขาวิชาการศึกษาจะเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้แตกต่างกันโดยเฉลี่ยต่อคน ปีละ 7,021.98 บาท 6,206.39 บาท และ 6,727.83 บาท ตามลำดับ ดังนั้นเมื่อนักศึกษาสนใจจะเลือกเรียนสาขาวิชาใดควรคำนึงว่าตนเองมีเงินเพียงพอที่จะเสียค่าใช้จ่ายด้านนี้หรือไม่ อาชีพการงานที่ทำอยู่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายด้านนี้เพียงใด จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในโครงการนี้ทางภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประกอบอาชีพส่วนตัว และรับราชการ นักศึกษาทั้ง 4 อาชีพนี้ มีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 6,642.26 บาท 6,584.25 บาท 6,733.35 บาท และ 6,557.30 บาท ตามลำดับ จะเห็นว่าสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงนี้นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาที่ประกอบอาชีพส่วนตัวมีค่าใช้จ่ายด้านนี้โดยเฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงสุด ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนตัวนั้นประกอบด้วยค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ และค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย นักศึกษา กศ.บป. จะต้องเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อคนปีละ 10,041.37 บาท

6,832.63 บาท 4,403.75 บาท 5,122.34 บาท และ 5,774.78 บาท ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวว่านักศึกษาที่สนใจจะเข้าศึกษาในโครงการนี้ คงใช้ข้อมูลนี้ในการวางแผนที่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาใด และวางแผนด้านการเงินให้รัดกุม เหมาะสมตามสถานภาพของนักศึกษาแต่ละคน เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายเมื่อเข้ามาศึกษาในโครงการนี้ ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่า นักศึกษาในโครงการมีปัญหาเรื่องการเงินโดยมีเงินไม่พอใช้บางเดือนร้อยละ 41.1 ดังนั้นนักศึกษาที่สนใจจะศึกษาในโครงการนี้ จึงควรออมทรัพย์ไว้เพื่อจะได้มีเงินไว้ใช้จ่ายเพื่อเข้ามาศึกษา

2. สำหรับวิทยาลัยครู ผลที่ได้จากการวิจัย เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาดโดยตรงส่วนที่นักศึกษาจ่ายให้สถาบันได้แก่ ค่าลงทะเบียน ซึ่งประกอบด้วยค่าหน่วยกิต ค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่ม ค่าคู่มือนักศึกษา ค่าสมัครสอบ ค่าลงทะเบียนนักศึกษา ค่าบำรุงห้องสมุด ค่าลงทะเบียนแรกเข้าและค่าบัตรนักศึกษา ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ถึงแม้จะได้มีการปรับเปลี่ยนไปแล้วตามระเบียบสภาการศึกษาว่าด้วยการจ่ายเงินในการให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรประจำการ พ.ศ. 2519 พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2526 พ.ศ. 2528 พ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2532 ก็ตามพบว่า นักศึกษา กศ.บป. มีเงินไม่พอใช้บางเดือน ร้อยละ 41.1 และไม่พอใช้ทุกเดือนร้อยละ 8.6 พร้อมกับเสนอแนะให้วิทยาลัยลดค่าหน่วยกิตร้อยละ 52.6 จัดทุนการศึกษาให้ร้อยละ 11.8 มีงานพิเศษให้ทำร้อยละ 10.8 ให้ความช่วยเหลือที่อยู่แล้ว ร้อยละ 8.8 เพิ่มค่าหน่วยกิตและจัดสวัสดิการให้ดีขึ้นร้อยละ 4.4 และอื่น ๆ ซึ่งได้แก่จัดสวัสดิการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 11.7 สำหรับผลจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการเสนอให้ลดค่าหน่วยกิตนั้นทางวิทยาลัยครูคงจะทำตามข้อเสนอแนะของนักศึกษาได้ยากเพราะค่าใช้จ่ายสถาบันของวิทยาลัยที่ต้องจ่ายเป็นค่าเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เงินอุดหนุน และรายจ่ายอื่น ๆ สูงขึ้นทุก ๆ ปี จากการดูเงินงบประมาณจากปี พ.ศ. 2529-2531 ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ารายจ่ายจริงเงินงบประมาณมีแนวโน้มสูงขึ้นทุก ๆ ปี จึงมีแนวโน้มว่าคงจะขึ้นค่าหน่วยกิตและจัดสวัสดิการให้ดีขึ้นมากกว่า ดังนั้นข้อเสนอแนะของนักศึกษาข้อนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีโอกาสที่จะเป็นไปได้ยาก สำหรับข้อเสนอแนะ

จัดทุนการศึกษาให้และมีงานพิเศษให้ทำก็คงเป็นไปได้ยากเช่นกัน เพราะการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นผู้เรียนควรต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองมากกว่าที่สถาบันต้องมาช่วยเหลือด้านนี้

ส่วนการจัดงานพิเศษให้นักศึกษาทำนั้นก็เช่นกัน นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในโครงการนี้ ตามคุณสมบัติแล้วนักศึกษาทุกคนมีงานทำอยู่แล้ว และต้องมาเรียนในตอนเย็นของวันจันทร์-ศุกร์ หรือ เสาร์-อาทิตย์ ถ้ามีงานพิเศษให้ทำนักศึกษาคงไม่มีเวลาว่างพอที่จะมาทำงานพิเศษได้ ยกเว้นกรณีที่นักศึกษาบางคนต้องออกจากงานในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ทางวิทยาลัยอาจช่วยเหลือโดยจัดงานพิเศษ เช่น งานห้องสมุด งานทะเบียน เป็นต้น ให้นักศึกษาทำและให้ค่าตอบแทนได้ ผู้วิจัยเห็นว่าวิทยาลัยควรจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า กศ.บป. ขึ้นเพื่อหารายได้ ให้แก่สมาคม โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น นักศึกษาจะได้มีเวลาพบปะพูดคุยกันมากขึ้น และเพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีในกลุ่มนักศึกษาด้วย เงินรายได้จากการจัดกิจกรรมของสมาคมจะมีส่วนในการช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเงิน โดยนักศึกษาอาจกู้ยืมไปใช้โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับสถาบันการเงินอื่น ๆ ส่วนวิทยาลัยที่มีสถานภาพทางด้านการเงินเป็นที่น่าเชื่อถือของธนาคารสามารถติดต่อกับธนาคารในนามของวิทยาลัย เพื่อให้สิทธิในการกู้เงินแก่นักศึกษา ปัญหาทางด้านการเงินของนักศึกษา กศ.บป. จะได้ลดน้อยลง ข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่บอกให้ความช่วยเหลือได้อยู่แล้วร้อยละ 8.8 และข้อเสนอแนะอื่น ซึ่งได้แก่การจัดสวัสดิการ และกิจกรรมให้ดีขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 11.7 สำหรับข้อเสนอแนะ 2 ข้อี้ มีเป็นส่วนน้อย ดังนั้นสวัสดิการและกิจกรรมใดที่ทางวิทยาลัยทำได้อยู่แล้วก็คงทำให้ดีขึ้นเหมือนเดิม หรือพัฒนาให้ดีขึ้น ส่วนกิจกรรมใดที่ยังไม่ดี เช่น ห้องน้ำห้องส้วม การบริการด้านอาหาร น้ำดื่ม การให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ควรพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยห้องน้ำห้องส้วมต้องให้สะอาดน่าใช้ การขายอาหารของร้านค้าต่าง ๆ ต้องสะอาดมีราคาเหมาะสมและมีคุณค่า การบริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายการเงินห้องสมุด ฯลฯ ควรให้ความสะดวกต่อนักศึกษาที่มาขอใช้บริการ นอกจากข้อค้นพบดังกล่าวแล้ว จากการวิจัยยังพบว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงที่นักศึกษามีได้จ่ายให้กับสถาบัน ซึ่ง

ประกอบด้วยค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษานั้น โดยเฉพาะค่าเสริมสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาจะพบว่านักศึกษาในโครงการ ทากันน้อยมาก ซึ่งได้แก่การไปดูงานนอกสถานที่ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ฯลฯ การเป็นสมาชิกวารสารการศึกษา ค่าโสตทัศนศึกษา ค่าเรียนพิเศษ ค่าบัตรสมาชิก ห้องสมุด (ภายนอกสถาบัน) ค่ากิจกรรมนักศึกษา เป็นต้นผู้วิจัยคิดว่าผู้บริหาร ของวิทยาลัย ทั้งฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวางแผน ฯลฯ ควรจะได้ประชุม วางแผนเกี่ยวกับการสร้างเสริมประสบการณ์ทางการศึกษาของนักศึกษาในโครงการ ให้มีมากขึ้น เช่น การบริการของห้องสมุดควรเพิ่มวารสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการ ศึกษาให้มากขึ้น นักศึกษาจะไม่ได้ต้องไปใช้บริการของห้องสมุดภายนอกสถาบัน หรือด้านการเรียนการสอน ให้อาจารย์ผู้คิด (Mentor) หรืออาจารย์ผู้สอนใน รายวิชาต่าง ๆ ให้คำแนะนำหรือให้งานที่มุ่งไปสู่การเสริมประสบการณ์ ทาง การศึกษาให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

นอกจากนี้แล้ววิทยาลัยควรควรประชาสัมพันธ์ให้รู้ว่าคุณค่าใช้จ่ายของ นักศึกษา กศ.บป. ซึ่งประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายส่วนที่ต้องจ่ายให้กับวิทยาลัย ส่วน ที่ไม่ต้องจ่ายให้กับวิทยาลัยมีค่าอะไรบ้าง เป็นเงินที่ต้องจ่ายโดยเฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่าไร เพื่อผู้ที่สนใจเข้าศึกษาในโครงการ กศ.บป. นี้จะได้ตัดสินใจและ เตรียม ตัวได้ถูกต้อง ดังข้อเสนอแนะในข้อ 1 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

3. สำหรับกรมการฝึกหัดครู ผลการวิจัยนี้เมื่อวิทยาลัยนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นักศึกษาต้องจ่ายให้กับสถาบัน นโยบายการจัดการศึกษา การจัดสวัสดิการและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เสนอต่อ กรมการฝึกหัดครูให้พิจารณาเรื่องดังกล่าว กรมจะได้นำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูล เพื่อช่วยในการอนุมัติที่จะให้วิทยาลัยควรจะทำเนิ่นการอย่างไรต่อไป โดยเฉพาะ ในเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนที่นักศึกษาต้องจ่ายให้กับสถาบัน ทาอย่างไรนักศึกษาส่วนใหญ่ จะได้ไม่มีปัญหาด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญศักดิ์ บุญเรือง (2523) พบว่า ผู้เข้าอบรมในโครงการนี้มีปัญหาด้านการเงินเป็นอันดับแรกและ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาด้านการบริหาร งบประมาณที่มีตามโครงการไม่ค่อย เพียงพอกับการใช้จ่ายตามโครงการ และรัฐบาลไม่ได้จัดสรรงบประมาณแผ่นดิน สนับสนุนโครงการนี้เลย เช่น ค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มในปัจจุบันนักศึกษา กศ.บป.

ทุกคนต้องเสียค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่ม ยกเว้นโปรแกรมวิชาพัฒนาชุมชน ซึ่งในบางโปรแกรมวิชานักศึกษาไม่ได้ใช้วัสดุฝึก แต่ทางวิทยาลัยให้นักศึกษาทุกคนต้องจ่ายค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่ม ดังนั้น กรมการฝึกหัดครู ควรทบทวนเกี่ยวกับค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มอีกครั้งว่า โปรแกรมวิชาใดนักศึกษาต้องจ่ายค่าลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มจริง ๆ

อีกประการหนึ่งตามระเบียบสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษา กศ.บป. พ.ศ. 2528 ตามนัยสำคัญของระเบียบดังกล่าววิทยาลัยครูมีภารกิจที่จะต้องดำเนินการให้มีการเรียนการสอนระบบไม่เข้าชั้นเรียนเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากระบบเข้าชั้นเรียนที่มีอยู่ แต่ในปัจจุบันปรากฏว่ายังไม่มีการจัดให้มีการเรียนการสอนระบบไม่เข้าชั้นเรียน ดังนั้นจากผลการวิจัยจะพบว่าถ้าจัดให้มีระบบการเรียนการสอนแบบไม่เข้าชั้นเรียนขึ้น จะช่วยให้นักศึกษากศ.บป. ประหยัดค่าใช้จ่ายส่วนตัวไปได้ โดยไม่ต้องเดินทางมาเรียนในวิทยาลัยครูในตอนเย็นของวันจันทร์-ศุกร์ หรือวันเสาร์-อาทิตย์ มีเพียงการมาติดต่อในเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น จากผลการวิจัยนี้ผู้วิจัยเห็นว่ากรมการฝึกหัดครูควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของนักศึกษา กศ.บป. ในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดระบบการเรียนการสอนแบบไม่ต้องเข้าชั้นเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษา กศ.บป. เป็นอย่างยิ่ง

4. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสถาบันและค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา กศ.บป. 8 วิทยาลัย เพื่อจะทำให้ทราบค่าใช้จ่ายสถาบันและค่าใช้จ่ายส่วนตัว รวมทั้งทราบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทของนักศึกษา กศ.บป. ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจเข้าศึกษาในโครงการนี้ รวมทั้งยังจะเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยครูกรมการฝึกหัดครูในการได้ข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปเป็นพื้นฐาน ในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับระเบียบการเงิน การจัดการศึกษา จัดสวัสดิการและจัดกิจกรรมได้เหมาะสมแก่นักศึกษา กศ.บป. ต่อไป